

- Саввинова Людмила Николаевна -преподаватель

Филиал МБУ ДО «Нюрбинская ДШИ»

с. Малыкай, Нюрбинский улус

Технологическая карта открытого урока.

Специальность: Музыкальный фольклор

Предмет: Фольклорный ансамбль

Класс: 2,3 кылаас кыра бөлөх оҕолоро

Преподаватель: Саввинова Людмила Николаевна

1	Тиэмэтэ	Олонхо «Ала быа бэлиэлээх Алабыай»
2	Сыала	Олонхо композиционнай тутулун үөрэтии, ырыатын- тойугун тылын чочуйуу, уһуйуу, оҕо бу олонхо нөнгүө бэйэтин дынг чоххы олоххо буолбут историятын билэрин ситиһии.
3	Соруга	Үөрэтэр соруга: Олонхону, улахан уус-уран айымньыны оҕо чэпчэкитик ылынан үөрэтэригэр хамсаныы, элбэх ырыа көмөтүнэн үөрэтии; Сайыннараар соруга: Толорор маастарыстыбаны сайыннарыы; Иитэр соруга: Оҕо кыра сааһыттан норуот үгэстэрин таптыыр, сыаналыыр буола улаатарыгар иити. Оҕо тойугу сэргээн, таптаан, ону ааһан олус сөҕөн-махтайан иһиттэн ылларан барарын ситиһии, оҕо баҕатын уһугуннарыы. Саха ырыатыгар – тойугар кыһамнылаахтык умсугуйан үөрэнэллэригэр олук ууруу.
4	Дьарык тиибэ	Хатылааһын
5	Метод	Көрдөрөн, тылынан, практически толоруу
6	Форма	Бөлөбүнэн
7	Туттуллар матырыйааллар	Дуоска, миэл, ноутбук, экран, монитор.
8	Бу уруоктан оҕо тугу ситиһиэхтээбый	Олонхо композиционнай тутулун, ырыатын-тойугун, тылын.

**Ньурбатаабы оёо искусство оркуолатын Маалыкайдаабы филиалын
Фольклор салаатын уһуйааччыта Саввинова Людмила Николаевна
2-3 кылааһын кыра бөлөх оёолоругар
уруогун былаанын торума
Олонхо «Ала быа бэлиэлээх Алабыай».**

Уруок тиэмэтэ: Олонхо «Ала быа бэлиэлээх Алабыай».

Уруок сыала: Олонхо композиционнай тутулун үөрэтии, ырыатын- тойугун тылын чочуйуу, уһуйуу, оёо бу олонхо нөнүө бэйэтин дынг чахчы олоххо буолбут историятын билэрин ситиһии.

Уруок сорукутара:

Үөрэтэр сорука: Олонхону, улахан уус-уран айымньыны оёо чэпчэкирик ылынан үөрэтэригэр хамсаныы, элбэх ырыа көмөтүнэн үөрэтии;

Сайынналар сорука: Толорор маастарыстыбаны сайыннарыы;

Иитэр сорука: Оёо кыра сааһыттан норуот үгэстэрин таптыыр, сыаналыыр буола улаатарыгар иитии. Оёо тойугу сэргээн, таптаан, ону ааһан олус сөбөн-махтайан иһиттэн ылларан барарын ситиһии, оёо баһатын уһугуннарыы. Саха ырыатыгар – тойугар кыһамньылаахтык умсугуйан үөрэнэллэригэр олук ууруу.

Бу уруоктан оёо тугу ситиһиэхтээһий:

Олонхо композиционнай тутулун, ырыатын- тойугун, тылын.

Туттуллар матырыйааллар: Дуоска, миэл, кинигэ, тэтэрээт, уруучука.

Уруок хаамыытаа:

№	Түһүмэхтэр	Учуутал үлэтэ	үөрэнээччи дьарыга	Мүнүүтэ
1	Тэрээһин чаас, сыалы-соруку тобулуу	-Үтүө күнүнэн оёолор! –Үүммүт күн үтүнү эрэ түстэтин! Сана күн сырдыгы эрэ ажаллын! Дом!	-Үтүө күнүнэн! -Дом!	1
2	Сүрүнэ	Бүгүнгү уруокка эһиги сыалгыт сорукут маннык: Олонхо композиционнай тутулун үөрэтии, ким кэнниттэн ким киирэрин чопчу билии, ырыатын- тойугун тылын чочуйуу, бу олонхо историятын, ис хоһоонун сырдатты	кинигэ	2

		1. Олонхобутугар киириэхпит иннинэ Уоһу тылы уһугуннарга анал эрчиллиилэри оноробут: -«Хаачыал» -«Киистэлээх кырааска» -«Чаһыы» -«Инньэ» -Тииспитин тылбытынан ааһабыт. Тыынга улэ. Оонньуу дьарык нөнүө тыыны араастарыгар уорэниэххэйин: Иһинэн диринник тыынан көрдөрүү. Ол кэннэ «Аччыктыыр», «Тотор» эрчиллиилэри киллэрэбит. «Ооо» дорҕоонго салгынын таһаарар- аччыктыыр, иһин ылар, «Ууу» дорҕоонго салгыны оборон ылар-тотор, иһэ улаатар. «Ооуу», «ооуу», «ооуу» тыыммакка хас да тегул, оонньоон онорор. Онтон тыыны сөпкө ыларга эрчиллэбит. Муннубутунан салгын эбириһэбит, ол салгыммыт испитигэр түһүөхтээх, онтон айабынан, сылаас салгынынан күөмэйи сылытан тахсыахтаах. Иһинэн тыыны үөрүйэбин ыарырҕаппыт оҕону бэлиэтии көрөн, олоппосторго сытыаран иһинэн тыынарга үөрэтэбин. (Сытар киһи хайаатар даһаны иһинэн тыынар) Оһо сөпкө тыына олорорун билэрин наадатыгар иһин туттан олоруохтаах, санныта хамсыа суохтаах, иһэ эрэ үлэлиэхтээх.	-оҕолор эрчиллиилэри онороллор.	3
		Оонньуу нөнүө тыыны үлэлиилэр, күөмэйдэрин сылыталлар.	2	3

		Аһаҗас дорҗооннорунан туһанан куолаһы бэлэмнээһин (распевка). Оо-уу-оо-уу- ооууууу..... Ээ-ии-ээ-ии- ээиии..... Аа-ыы-аа-ыы- ааыыыы.... Уу-её-уу-её- ууеёеё..... Оо-һуу-оо-һуу- ооһууууу..... Ээ-һии-ээ-һии- ээһиии..... Аа-һыы-аа-һыы- ааһыыыы.... Уу-һеё-уу-һеё- ууһеёеё..... Оо-һооо Ээ-һээ Аа-һааа Уу-һуу Өө-һөө О-һо-һо Э-һэ-һэ А-һа-һа У-һү-һү Ө-һө-һө Ооо-һо-һо-һо Эээ-һэ-һэ-һэ Ааа-һа-һа-һа Ууу-һү-һү-һү Өө-һө-һө-һө Олонхо: «Күөх окко оройунан түспүт Күн Дьөһөгөй оҕото Ала быа бэлиэлээх Алабыай». Олонхоһут:	- уһуйааччы кэнниттэн утуктэн куоластарын туойарга бэлэмнииллэр, кылыһахтарын уһугуннараллар.	3
		Олонхо: «Күөх окко оройунан түспүт Күн Дьөһөгөй оҕото Ала быа бэлиэлээх Алабыай». Олонхоһут:	-Оҕолор тылларын үөрэтэн, композиционнай тутулун ыспакка өйтөн этэллэр. - Хамсаныыларын толору толороллор.	31

		Остуоруйаны ордук ойуулаан Сэһэммитин ситэрэн кэпсээн Остуоруйа-олонхобут Омуннаах соѳус да буоллар Иһэ истээх баай хоһоонноох Илэ буолбут олохтон Ойо тардан сизттэрэн Кэпсээтэхпит буоллунууй!!! (Алиана) Аѳыс иилээх-саѳалаах Атааннаах-мөнгүөттээх Айгырдаах-силиктээх Аѳа бараан дойду Айылар күнүгэр. Сир ийэ хотун Сиксигин ситэрэн Сириэдийэ тупсан Силигилиир кэмигэр. Орто туруу дойду Оһуордаах ньууругар Хобо чуораан чоргуйар Лынкынас дорѳоон ньиргийэр! Бары: Һат тыгыдык тыгыдык Һат тугудук тугудук Дьөһөгөйүм оѳото Оччугуйкаан кулунчук Үөһээ үрдүк айыыларбыт Түһэр кэрэ кэмнэригэр Күн Дьөһөгөй ыйытынан Оччугуйкаан кулунчугу Ала быалаан бэлиэлээн Анаан алѳаан ыттылар Һат тыгыдык тыгыдык Һат тугудук тугудук Дьөһөгөйүм оѳото Оччугуйкаан кулунчук		
3	Түмүк санаа	Уһуйааччы үөрэнээччилэриттэн	Оѳолор эпиттииллэр	2

		ыйытар. Бу уруоктан тугу биллигит? Бүгүннү уруогу төһө сөбүлээтигит? Саамай тугу сэргээтигит?		
4	Сыана туруоруута	Бүгүннү уруокка тылын толору билэн кэлбит, обраһын арыйбыт оҕолорбор үөрэ-көтө үчүгэй сыананы туруорабын.	Сыаналарын истэллэр.	2
5	Дьиэбэ үлэ	Аныгыс уруокка бүгүн барбыт уруокпут тиэмэтин бигэргэтиэхпит, тылларын билэ илик оҕолор кыһаллабыт. Манан бүгүннү уруокпут түмүктэнэр, аныгыс уруокка көрсүөххэ диэри.	Оҕолор дьиэбэ үлэ соруудахтарын бэлиэтэнэллэр. «Көрсүөххэ диэри»- дииллэр.	1